

๑๐๐ ปี ไกลบ้าน

ตามเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง ไปดูงานสื่อสารที่ยุโรป

ทศพนธ์ นรทัศน์
hs4hnl@msn.com

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 เมื่อปีมะแม รัตนโกสินทรศก 126 หรือพุทธศักราช 2450 การประพาสยุโรปครั้งนั้นรวมระยะเวลา 225 คืน พระองค์ท่านได้ทรงพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับพระราชภารกิจแต่ละวัน

นับตั้งแต่เสด็จลง “เรือพระที่นั่งมหาจักรี” เมื่อวันพุธที่ 27 มีนาคม รัตนโกสินทรศก 125 ออกจากกรุงเทพมหานคร ผ่านสถานที่ต่าง ๆ ในแต่ละประเทศตามเส้นทางที่กำหนดในการเสด็จประพาสดังกล่าว โดยทางเรือและรถไฟตามลำดับ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ เบลเยียม เดนมาร์ก และประเทศนอร์เวย์ พระราชหัตถเลขาบันทึกการเสด็จประพาสในครั้งนี้ พระองค์ท่านได้พระราชทานแก่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานภดล วิมลประภาวดี (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้านิภานภดล กรมขุนอุทงเขตขัตติยานารี) หรือ “สมเด็จพระหญิงน้อย” ผู้ซึ่งสนองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมชนกนาถในตำแหน่งเลขาธิการฝ่ายใน รวมจำนวน 43 ฉบับ โดยเฉพาะเหตุการณ์ต่างๆ ที่พระองค์ทรงประสบ หรือสิ่งที่ทอดพระเนตรตลอดเส้นทางเป็นทำนองการบันทึกจดหมายเหตุ หรือรายงานประจำวัน ทำให้ผู้อ่านทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ พระพลานามัย ตลอดจนทุกขุสขส่วนพระองค์ นอกจากเกร็ดความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่ทรงพรรณนาไว้

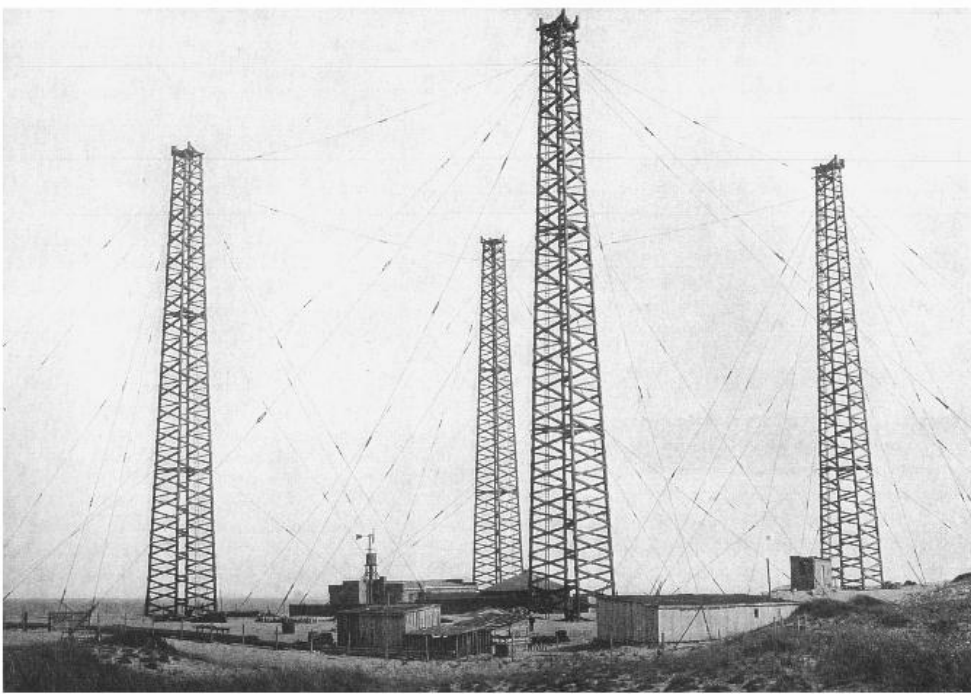
พร้อมทั้งเสนอแนวพระราชดำริและพระราชวินิจฉัยส่วนพระองค์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องระหว่างเสด็จประพาสนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ให้สารประโยชน์ทางภูมิปัญญา ทั้งนี้สะท้อนถึงทัศนคติ สภาพบ้านเมือง สังคม ชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะเน้นทัศนียภาพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ตลอดจนความเจริญทางวิทยาการของนานาอารยประเทศ ทำให้ผู้อ่านซึมซับถึงเจตนารมณ์ร่วมในเหตุการณ์ต่างๆ ได้ชัดเจน

ในด้านวิทยาการของการสื่อสารในขณะนั้น ซึ่งเป็นช่วงที่เทคโนโลยีโทรเลขแบบไร้สาย หรือที่เรียกว่า วิทยุโทรเลข (Radio Telegraph, Wireless Telegraph หรือ Continuous Wave ย่อว่า CW)- เป็นเทคโนโลยีอันทันสมัย เป็นที่นิยมและตื่นตัวของผู้คนในยุคนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรและดูงานเกี่ยวกับวิทยาการอันทันสมัยนี้ เพื่อนำมาใช้งานในการสื่อสารของสยามในเวลาต่อมา

พระราชนิพนธ์ไกลบ้าน พระราชหัตถเลขาฉบับที่ 32 คีวันที่ 133 วันอังคารที่ 6 สิงหาคม รัตนโกสินทรศก 126 (พ.ศ. 2450) ณ เมืองเบอลิน ประเทศเยอรมันนี้ พระองค์ท่านได้มีพระราชหัตถเลขาความตอนหนึ่งไว้ว่า “...เวลา 4 โมง ไปขึ้นรถไฟทางที่มานั้นเอง ไปตำบลเนาเอิน ซึ่งเป็นที่ตั้งเสาโทรเลขไม่มีสาย อยู่นอกเมืองเบอลิน เมื่อผ่านมาก็แลเห็นระยะทาง 45 นาที ไม่มีสเตชันไหนที่นั่น เขาจัดรถโมเตออร์มารับหลายหลัง ไดรกเดอบาซมันน์เป็นผู้รับรองกับเคานต์อาร์โก ซึ่งเป็นผู้คิดเป็นผู้สันทัดในเรื่องไฟฟ้า และผู้อื่น ๆ อีกหลายคนในพวกกัมปนีนั้น การที่ต้องออกไปโมเตออร์ตามถนน จนถึงที่หน้าเสาสูง ต้องไปในท้องทุ่งซึ่งไม่มีถนน แล่นดื้อ ๆ ไปอีกจนถึงที่เสานั้น มีโรงหลังหนึ่งสองชั้น ชั้นล่างเป็นที่ตั้งเครื่องที่จะใช้โทรเลข ชั้นบนเป็นที่ตั้งแบตเตอรี่ไฟฟ้า มีกระบอกแก้วสูงประมาณสองศอกเศษมาก มีลวดขดแบตเตอรี่ใหญ่ ๆ 4 เครื่องจักรสำหรับหมุนแบตเตอรี่ เปนโรงติดอยู่กับโรงสองชั้นนั้น เป็นเครื่องจักรแปดสิบแรงม้า เวลาเปิดให้ไฟฟ้าเดินเสียงดังเปรี้ยะลั่นสดุ้งได้ สายไฟโต ไดรกเดอบาซมันน์ เลกเซอเทศนาในวิธีที่ใช้เครื่องโทรเลขไม่มีสายจบแล้วจึงกลับลงมาลองบอกไปหัวเมืองข้างฝ่ายตะวันตกเฉียงใต้ รับแลตอบกันแล้วจึงได้ไปดูที่เสาสานั้นทำเป็นโครงเหล็ก รูปสามเหลี่ยมเหมือนตะใบ แต่ก้านที่ปักลงดินนั้นเปนก้านเดียวเหมือนตะใบ ปักลงใต้าม ฐานเปนศิลา มีรยางค์ใหญ่สายเหล็กสามรยางค์ แล้วซึ่งลวดจากเสานั้นออกไปเหมือนรุ่มรูปเปนกระโจม มีสายที่ทแยงออกไปจากเสาก็เรียกว่าร่ม ด้วยรูปมันเหมือนรุ่ม ที่ซึ่งสายลวดออกไปเช่นนั้น และมีสายลวดออกไปจากเสา ติดกับสายที่ซึ่งเป็นรุ่มนั้น เพื่อจะไม่ให้เคอร์นต์คือสายไฟฟ้าเดินแปรไป

อันเรื่องโทรเลขไม่มีสายนี้ เปนข้อที่วิวาทถกเถียงกันอยู่มากในระหว่างผู้คิด ซึ่งเปนชาวอิตาเลียนคนหนึ่ง ชื่อมาโคนี แลเคานต์อาร์โกคนหนึ่ง ซึ่งเปนเยอรมัน ฝ่ายเยอรมันกล่าวว่า ในเรื่องที่ได้คิดเห็นว่าสายของไฟฟ้าเดินได้ในอากาศไม่ต้องมีสายลวดนั้น เปนความคิดของโปรเฟสเซอร์เชอแมกสเวลคนอังกฤษ แต่โปรเฟสเซอร์ฮารซ คนเยอรมันเปนคนที่คิดว่าจะใช้พูดกันได้ โปรเฟสเซอร์ฮารซตายเสียเร็ว มาโคนีซึ่งเปนคนหนุ่มที่โปรเฟสเซอร์ฮารซใช้อยู่รู้ความคิดอันนั้น จึงไปอเมริกาและไปคิดเรื่องโทรเลขไม่มีสายนี้ขึ้น ฝ่ายเคานต์อาร์โกเยอรมันก็คิดอยู่ทางหนึ่ง แต่มาโคนีสำเร็จได้ทดลอง อังกฤษรับใช้จนกระทั่งถึงอเมริกาแลฝรั่งเศสรับใช้ เปนอันโทรเลขอย่างมาโคนีเกิดขึ้น ใช้แพร่หลายอยู่แถบทางนั้น ข้างฝ่ายเคานต์อาร์โกคิดอยู่ทางหนึ่งข้างเยอรมัน ก็มีที่ใช้ฝ่ายหนึ่ง แต่กัมปนีทั้งสองกัมปนีนั้นลอยกัน ข้างมาโคนีไม่ยอมรับโทรเลขอย่างอาร์โก ว่าไม่เข้าใจ แต่ข้างฝ่ายอาร์โกบอกว่าข้อซึ่งผิดกันระหว่างโทรเลขอย่างมาโคนีกับของเขา ผิดกันเพียงเกลียวไฟฟ้ายาวแลสั้น ซึ่งเขาจับได้แล้ว โทรเลขทั้งสองชนิดนี้ควรจะใช้ด้วยกันได้ เพราะเหตุอันนี้ จึงต้องให้เกิดประชุมคอนเฟอเรนซ์นานาชาติที่จะนัดสัญญากันเปิดสเตชันใช้โทรเลขไม่มีสายใช้ให้ถึงกันได้ แต่มาโคนีไม่ยอม อังกฤษซึ่งเปนผู้ลงเงินทองทำอย่างมาโคนีขึ้นไว้มาก จึงต้องไม่ยอมใช้ด้วย ในการที่มาโคนีแกลังปิดเบือนเพื่อจะไม่รับโทรเลขข้างฝ่ายอาร์โกนั้น ยังมีเรื่องต่อไปอีก คือ เรือลูกค้าชาวเยอรมันไปอับปางใกล้ฝั่งอเมริกา ได้ส่งโทรเลขไม่มีสายไปที่สเตชันมาโคนี กัมปนีมาโคนีแกลังทำไม่เข้าใจเพิกเฉยเสียจนเรือนั้นอับปาง รัฐบาลอเมริกันได้ตั้งข้าหลวงตรวจสอบ ได้ความชัดเจนจึงได้เลิกไม่ใช้โทรเลขมาโคนี ข้อความทั้งหมดนี้เป็นฝักฝ่ายข้างเยอรมันเขากล่าว

แต่ในข้อซึ่งจะเข้าใจว่าโทรเลขไม่มีสายเปนอนุ้ยไรนั้น ยากที่จะอธิบายด้วยหนังสือไม่มีรูปเขียน แต่ถ้าจะว่าโดยย่อพอเปนคร้าลองดูเห็นจะพอเข้าใจได้บ้างกระมัง ตั้งต้นคือแสงอย่างเช่นแสงพระอาทิตย์กับสายคือเคอร์รนต์ของไฟฟ้าเปนอนุ้ยเดียวกัน ถ้าหากว่าแสงพระอาทิตย์ก็ดี ไฟฟ้าก็ดี ไม่กระทบอีเทอ ก็ไม่มีปรากฏ อีเทอนั้นเปนคร้าณอันหนึ่ง ซึ่งอยู่ในลมอากาศที่ไม่อาจจะชั่งได้ ส่วนลมอากาศอาจจะชั่งได้ เช่น ลมแกสเบาว่าลมสามัญ เมื่อเปาเข้าไว้ในลูกบอลนั้นก็อาจจะลอยขึ้นไปได้บนลม เพราะเหตุที่เบาว่าลมเช่นนี้เปนคร้า ส่วนอีเทอนั้นชั่งไม่ได้ แต่รู้ได้ว่าอีเทอนั้นมีอยู่ เมื่อแสงพระอาทิตย์มากระทบอีเทอก็ทำให้แสงสว่างได้ ฉนั้นไฟไปกระทบอีเทอ ก็ทำให้เกิดแสงสว่างปลาบ ๆ สายไฟฟ้านั้น เมื่อตัวผู้กับตัวเมียกระทบกัน ทำให้เสียงลั่นเปรียะ ๆ แต่ถ้าหากว่าจะตั้งเสาขึ้นไว้สองเสา เปิดให้เคอร์รนต์เดินไปหากัน จะเดินพร้าไปหมดออกโดยรอบเปนคร้ากลม เปรียบเหมือนเอกาอันศิลาโยนลงไปในน้ำ น้ำก็จะกระเชนรอบไป ไม่สำเร็จกิจในการที่จะบอกข่าวคร้าอันใดกันได้ ข้อซึ่งไปรู้ว่าจะใช้ได้นั้น คือมีหลอดแก้วอันหนึ่ง เอาโลหะที่กรางเลื่อยดเล็ก ๆ เหล็กถาทองใช้ได้หมด บรรจุเข้าในหลอดแก้วนั้น เอาเข้าไว้ในระหว่างกลางแบตเตอรี่ไฟฟ้าต่อกันทั้งสองข้าง ไฟฟ้านั้นจะไม่เดินเพราะไม่ผ่านอีเทอ เพราะเหตุที่รู้ทางที่จะกันไฟฟ้าไม่ให้เดินได้เช่นนี้ จึงเอาสายขึ้นไปล่อไว้ที่เสาสองต้น ไม่โยงลวดให้ถึงกัน แล้วใช้แรงไฟฟ้าให้ขึ้นไปทีปลายลวดนั้น ไฟฟ้าที่ปลายลวดนั้นเดินผ่านอีเทอโดยเร็วที่สุด ไปกระทบลวดอีกข้างหนึ่ง แล้วลงในกระบอกแก้วซึ่งกรอกโลหะไว้ั้น ไปลงในเครื่อง ไฟฟ้าที่จะเดินไปลงในกระบอกแก้วนั้น ได้แต่เฉพาะที่ผ่านอีเทอ ถ้าไม่ได้ผ่านอีเทอก็ไม่เดินในกระบอกแก้วนั้นได้เช่นกล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะเหตุฉะนั้น จึงกันเสียงไม่ให้พร้าไปอื่นได้ ไฟฟ้าที่ผ่านโดยอีเทอแล้วก็ไปลงในกระบอกแก้วนั้นไปลงในเครื่องทีเดียวเพราะเหตุฉะนั้น เมื่อเปิดไฟฟ้าให้เดินเปนคร้ายาวแลสั้นตามวิธีบอกโทรเลขก็เปนคร้ากำหนดได้ด้วยเสียง แลมีเครื่องให้เขียนได้เหมือนอย่างโทรเลขที่เดินด้วยสายลวด ข้อซึ่งใช้ลัทธิแปลกกันต่าง ๆ ไปนั้นต่างด้วยเกลียวไฟ คือธรรมดาไฟฟ้าที่เดินไปไม่เดินตรง ต้องคดเปนคร้าเกลียวเรียกว่าจวดเฉวียน ตกเปนคร้าสองเส้นแล้วรวมกันเปนคร้าเส้นเดียว บางลัทธิใช้เปลวยาวไปรวมกันห่างหน่อย บางลัทธิใช้เปลวสั้นไปรวมกันเร็วหน่อย ในการที่ระยะไม่เท่ากันนี้ทำให้ผิดต่างกันเปนคร้าคนละลัทธิที่ว่าเข้าใจกันไม่ได้ แต่ข้างฝ่ายเยอรมันเขายินว่าเข้าใจได้ โดยลองหันเขมในเครื่อง จับดูให้พอรู้ว่าใช้เคอร์รนต์ยาวฤาเคอร์รนต์สั้นเพียงเท่าไร ถ้ารู้แล้วก็เปนคร้าอันใช้กันได้ ข้อที่ว่าไม่รู้นั้นไม่จริง รวบรวมใจความว่า ข้อที่โต้เถียงกันอยู่ทั้งนี้ก็เรื่องแย่งกันหากิน ที่จะได้รับเหมาทำการ เขามีแผนทีปักธงลงไว้บอกว่กัษปะนี้ก็ได้ทำแห่งใดแห่งใดบ้าง แลคิดจะขยายการต่อไปอีก ทีห้างบิกริมเอาเข้าไปลองทีเกาะสีชังแลบางกอกก็ไปจากกัษปะนี้ แลกัษปะนี้ยังอยากจะได้ทำการให้สำเร็จอยู่ั้น โดยเดี่ยวนี้ได้ทำดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก การที่เล่าเรื่องนี้พอไม่สู้สันทัดที่จะชี้แจงให้เลื่อยดได้ ทั้งไม่ได้เขียนรูป เล่าแต่พอให้เข้าใจเปนคร้าตามทีพอเข้าใจ ถ้าพูดเห็นจะอธิบายได้อีกบ้าง

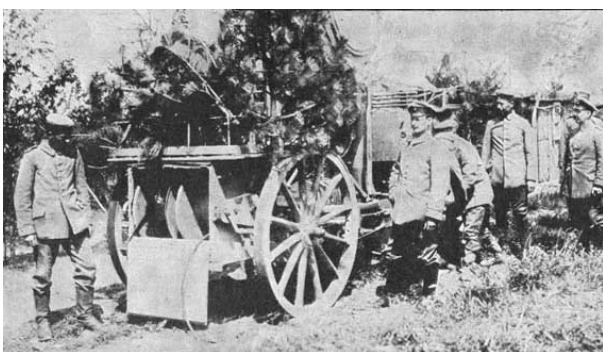

THE WIRELESS TELEGRAPH STATION AT SOUTH WELLFLEET, MASSACHUSETTS
Showing the simplicity of the apparatus

ตัวอย่างโรงโทรเลขใหญ่ซึ่ง
พระบาทสมเด็จพระจุล
เกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จไป
ทอดพระเนตร แม้ว่าใน
ภาพนี้ จะไม่ใช่ภาพโรงโทร
เลขที่พระองค์ท่านเสด็จ
พระราชดำเนิน ไป
ทอดพระเนตรจริง
เนื่องจากผู้เขียนไม่สามารถ
หาภาพประกอบได้ จึงใช้
ภาพโรงโทรเลขที่ South
Wellfleet, Massachusetts
มาพอให้เป็นตัวอย่างแทน

คราวนี้พอดูเครื่องใหญ่นี้สำเร็จแล้ว ออกไปดูเครื่องที่สำหรับบรรทุกหลังม้าไปใช้ในการ
ศึก ต้องออกไปตั้งในกลางทุ่งห่างจากกระโจมร่มใหญ่นั้น ท้องทุ่งยังแฉะอยู่ เพราะฝนตกมา 4 วัน
เพิ่งจะหยุดเมื่อวันพอมมาถึง เอ็มเปอเรอเสด็จมาทอดพระเนตรเมื่อเร็ว ๆ นี้ต้องลุยน้ำ ม้า 4 ตัวนั้น
สิ่งของบรรทุกอยู่บนนั้นหมด เขาจ้างนายร้อยโทคนหนึ่งมาเป็นผู้ดูการ เมื่อไปถึงที่นั้นแล้วเปลื้อง
เครื่องลงจากหลังม้า จูงม้าไปไว้เสียให้ห่าง แล้วลงมือตั้งเสา เสาหนึ่งทำด้วยอลูมิเนียมเพนทอน ๆ
มีปลอกสวม มีสายลวดโยงเพนทอนเหมือนกันกับเสาใหญ่กว่าจะเอาขึ้นไปได้ประดักประเดิดมิใช่
เล่น สูงประมาณสักสามวาเศษเกือบ 4 วา ไม่ได้ปักดิน ใช้แผ่นศิลาที่มีอินสุเลเตอร์รอง ตั้งบนดิน ใน
ระหว่างที่คุมเสายู่นั้น อีกพวกหนึ่งคุมรถไบสิเกอล มีไดนาโมอันเล็ก ๆ ตั้งอยู่ข้างหน้าเครื่องลงใน
หีบหนึ่งเล็ก ๆ สองใบ ล่ามสายลวดติดกับไดนาโม ใช้คนถีบรถไบสิเกอลนั้นเป็นแรงให้เกิดไฟฟ้า
ใช้ได้เหมือนอย่างกับสายใหญ่ แต่ระยะแคบเข้าเพียง 20 กิโลเมตร

เมื่อดูเครื่องหลังม้านี้แล้วไปดูเครื่องที่ตั้งอยู่ในล้อรถซึ่งอยู่ระยะห่างกันต่อไปอีก รถนั้น
เป็นสองหลังต่อกันเหมือนอย่างปืนใหญ่ เสาใช้สูงกว่าหน่วยแรงที่เกิดไฟฟ้ใช้เครื่องรถโม
เตอร์ วิธีลักษณะบอกเล่าก็เหมือนกัน เดียวนี้มีวิเศษออกไปที่ใช้เป็นโทรศัพท์ได้ ฟังเสียงคน
พูดได้ยิน แลเสียงหีบเพลงได้ยินแต่ยังเบาเต็มที เขาว่าเป็นเวลายังเป็นเด็กอ่อนอยู่ ต่อไปคงจะดี
ขึ้น พอก็เชื่อ” ** ทรงแทนพระองค์ด้วยคำว่า “พ่อ” เนื่องจากเป็นพระราชหัตถเลขาที่ทรงมีถึงสมเด็จพระ
เจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานภดล วิมลประภาวดี

ตัวอย่างการนำเครื่องโทรเลขไปใช้ในภาคสนาม ในเวลาสงคราม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จไปทอดพระเนตร แม้ว่าในภาพนี้ จะไม่ใช่ภาพเครื่องโทรเลขที่พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรจริง เนื่องจากผู้เขียนไม่สามารถหาภาพประกอบได้ จึงใช้ภาพจากอินเทอร์เน็ต มาพอให้เป็นตัวอย่างแทน

จากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงศึกษาตุนานวิทยาการด้านการสื่อสารอันทันสมัย จากการประภาสยุโรปทั้งครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ได้นำมาสู่

การสถาปนาระบบการสื่อสารในประเทศไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2418 โดยมีการลงมือสร้างทางสายโทรเลข จนสามารถเปิดให้บริการรับ-ส่งโทรเลขแก่สาธารณชนได้เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2426 และอีก 3 ปีต่อมาได้เริ่มเปิดให้ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและธนบุรี เข้าใช้เครื่องโทรศัพท์ระบบ “แม็กนิโต (Magneto System)” ซึ่งได้ใช้งานติดต่อกันมาเป็นเวลา 20 ปีเศษ เครื่องโทรศัพท์ชนิดนี้ จะเป็นเครื่องแบบไม่มีหน้าปัด สามารถติดต่อเบอร์อื่นได้เพียงเบอร์เดียว เวลาจะติดต่อให้หมุนคันหมุนไปอีกเบอร์หนึ่ง ทุกๆ เครื่องจะต้องมีแบตเตอรี่ต่อกับตัวเครื่อง เพื่อป้องกันกระแสไฟในการพูดกัน ส่วนในด้านสัญญาณ (Signaling) นั้น เมื่อผู้ใช้จะเรียกโทรศัพท์กลาง หรือพนักงานต่อสายก็ต้องหมุน “แม็กนิโต” ที่ติดอยู่กับตัวเครื่อง จึงจะมีสัญญาณเกิดขึ้นที่ตู้ต่อของพนักงาน ยิ่งกว่านั้นเวลาเลิกพูด ก็ต้องหมุน “แม็กนิโต” อีกครั้งเพื่อให้เกิดสัญญาณเลิกพูดขึ้นที่ตู้ต่อ เพื่อให้พนักงานถอดปลั๊กที่ต่อออก

<< เครื่องโทรศัพท์ระบบ “แม็กนิโต (Magneto System)”

พุทธศักราช 2447 ห้างบิกิริมม์ ซึ่งเป็นผู้แทนบริษัทวิทยุโทรเลขเยอรมัน “เทเลฟุงเกน” ได้นำเครื่องวิทยุมาติดตั้งในประเทศไทย 2 เครื่อง คือที่กรุงเทพฯ (ติดตั้งที่วัดสระเกศ) และเกาะสีชัง เพื่อทำการทดลอง แต่การทดลองครั้งนั้นยังไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร

กิจการโทรเลขและโทรศัพท์ของไทยในยุคแรกเริ่ม ได้ขยายขอบเขตออกไปอีกเมื่อมีผู้บุกเบิกนำเครื่องรับ-ส่งวิทยุโทรเลขแบบมาร์โคนี มาใช้งานเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2450 และได้มีการจัดตั้งสถานีวิทยุ

โทรเลขทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อช่วยสนับสนุนการติดต่อรับ-ส่งโทรเลขกับท้องถิ่นที่ไม่สามารถซึ่งสายโทรเลขไปถึงได้ อีกทั้งยังช่วยให้สามารถเปิดการติดต่อรับ-ส่งโทรเลขกับทวีปยุโรปได้โดยตรงเป็นครั้งแรก

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือ พระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 ได้ทรงมีต่อการพัฒนาสังคมไทยไปสู่ความเจริญเฉกเช่นเดียวกับนานาชาติในขณะนั้นก็คือด้านการสื่อสารสมัยใหม่ของสังคมไทย ซึ่งหลายเรื่องราวที่พระองค์ท่านได้ทรงบันทึกไว้ในพระราชนิพนธ์ “ไกลบ้าน” ซึ่งประกอบด้วยเล่ม 1-3 เป็นหนังสือที่ทรงคุณค่ายิ่ง ท่านที่สนใจสามารถเสาะหาอ่านและเก็บไว้เป็นเครื่องระลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในโอกาสครบรอบ 100 ปี ที่พระองค์ท่านได้เสด็จประพาสยุโรปเป็นครั้งที่ 2 นับแต่พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินออกจากกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม รัตนโกสินทรศก 125 (พ.ศ. 2449) – วันพุธที่ 6 พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก 126 (พ.ศ. 2450) อันเป็นคืนที่ 225 ที่พระองค์ท่านได้ทรงบันทึกไว้ในการไกลบ้าน ไกลพสกนิกรของพระองค์ท่านในครั้งนั้น พระองค์ท่านได้ทรงมีพระราชหัตถเลขาไว้ว่า “...ความคิดถึงบ้านไม่ได้หย่อนลงไปตามวันเลย ยิ่งหย่อนลงดูเหมือนจะ

เดือนใจให้คิดถึงมากขึ้น เพราะมันหาวันเข้าทุกที...ขอฝากความคิดถึงมายังใครๆ ที่เป็นที่รักใคร่ทุกคน...”

ร่วมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 ในโอกาสครบรอบ 100 ปี การเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 ได้ในสารคดี “๑๐๐ ปี ไกลบ้าน ตามเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง” ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ (Thai PBS) วันจันทร์-อังคาร เวลา 20.20-21.15 น. และออกอากาศซ้ำในวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 10.05-11.00 น. ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.thaipbs.or.th/klaibaan/index.htm>

อ้างอิง

การสื่อสาร. <http://www.paktho.ac.th/learning/royal/kanchanapisekpp9hmkIT/ch2-comm.th.html>

การสื่อสารแห่งประเทศไทย. ย้อนอดีตการสื่อสารไทย. กรุงเทพฯ : กราฟฟิค ซัพพลายส์ 2533.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ไกลบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2545.

LAWRENCE PERRY. COMMERCIAL WIRELESS TELEGRAPHY. <http://earlyradiohistory.us/1903marc.htm>

Robert Robinson. Electronic Warfare in WW1. http://www.landships.freesevers.com/new_pages/ewarfare_in_ww1.htm

Telegraph. <http://www.sonofthesouth.net/leefoundation/civil-war/1863/january/telegraph.htm>